

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Barn, unga och familjehälsa	Organisation Region Värmland	Version 5
Dokumentägare Lisa Lindqvist Verksamhetsutvecklare	Fastställare Marja Rudenhed Verksamhetschef	Giltig fr.o.m. 2026-06-01	Giltig t.o.m. 2028-05-31

Språkutveckling manual 8 månaders besök

Gäller för: Barn, unga och familjehälsa, Barnavårdscentraler Värmland

Ta med till besöket

- Bibliotekets gåvobok – familjerna får välja mellan två olika titlar
- Foldern *Språkräna* i tryckt form på svenska
- Utskrifter av *Språkräna* på samtliga språk som den finns översatt till, inklusive våra nationella minoritetsspråk. [Här kan översättningarna skrivas ut.](#)
- Lästipsfoldern *Läsa tillsammans*
- Folder eller boksticka från det lokala biblioteket

Språkräna finns även som en teckenspråkstolkad film. [Språkräna och sex andra filmer om språkutveckling finns här.](#)

Tillvägagångssätt under besöket

- Be föräldern att sitta med barnet i sitt knä, antingen mitt emot dig eller bredvid dig.
- Håll fram boken till barnet. Öppna boken.
- Försök rikta barnets uppmärksamhet mot boken. Vänta in barnets respons/gensvar.
- Läs en av gåvoböckerna tillsammans med barnet inför föräldrarna.
- Var uppmärksam på det som barnet visar intresse för och kommentera detta genom att förstärka bildernas innehåll med en kort mening. Peka på bilden du pratar om och använd gärna lite olika röster för att förstärka bilderna/berättelsen. Uppmuntra barnet att imitera gester eller ord.
- Samtala med föräldrarna om hur de upplevde bokstunden och barnets intresse.
- Samtala med föräldrarna om barns språkutveckling och betydelsen av högläsning och böcker.
- Lämna ut foldern *Språkräna* och lästipslistan *Läsa tillsammans* och broschyr eller boksticka från lokalt bibliotek.
- **Språkräna ska om möjligt lämnas ut på familjens modersmål.** Den finns översatt till arabiska, engelska, finska, persiska och somaliska.
 - Fråga föräldrarna om det finns någon i släkten som talar eller har talat något av de nationella minoritetsspråken (jiddisch, romani chib, finska, meänkieli eller samiska). Om så är fallet ska *Språkräna* delas ut både på minoritetsspråket och svenska. Berätta att alla barn har rätt till sitt språk och sin kultur och att vi därför översatt delar av informationen till minoritetsspråken. Berätta att biblioteket erbjuder böcker på minoritetsspråken för utlåning.

Samtal med föräldrarna

1. Beskriv vad det innebär att **pratläsa boken tillsammans** med barnet, dvs att berätta med egna ord på sitt modersmål och med bilderna som stöd.
2. **Följ barnets intresse.** Hos ett litet barn kan detta till exempel visa sig genom att barnet tittar på eller pekar mot bilden, bankar på boken, härmar något som föräldrarna gör eller ger ifrån sig olika svarslyd.
3. I denna ålder **utforskar barn gärna boken med alla sina sinnen** genom att titta på bilderna, känna på boken, bläddra i sidorna och ibland även smaka eller tugga på boken.

4. Med ögonkontakt och barnet sittandes i förälderns knä underlättas **gemensamt fokus** på bilderna.
5. Högläsningstunden genomförs med fördel när barnet är **piggt**. Små barn har kort uthållighet. **Flera och korta högläsningstillfällen** varje dag är bra.
6. **Allt eftersom barnet mognar**, i uppmärksamhet, språk och intresse, **kan barnet involveras mer** genom att den vuxne ställer öppna frågor och pekar på detaljer i boken. Det gör att barnet uppmuntras till verbal interaktion.
7. Vid **flerspråkighet**: Uppmuntra föräldern till att läsa högt på sitt eget modersmål eller att pratläsa med egna ord på modersmålet med bilderna som stöd. När du läser boken behöver inte tolken översätta. Viktigt att översätta informationen om barns språkutveckling och hur man kan läsa för ett litet barn samt att dela ut översatt material.
8. På **bibliotek** finns böcker för alla åldrar som man kan **låna gratis** och personal som kan hjälpa till om man har frågor. Det finns **barnböcker på många olika språk**. Informera om var familjens närmsta bibliotek ligger och öppettider. En hälsning från biblioteket är att det inte gör något om barnet tuggar på böckerna. "Det hör till". Biblioteket erbjuder också olika aktiviteter riktade till de yngsta barnen – exempelvis babycaféer och sagostunder.
9. Vid **flerspråkighet**. Uppmuntra föräldern till att pratläsa med egna ord på sitt **modersmål** och med bilderna som stöd. När du läser boken behöver inte tolken översätta. Viktigt att översätta informationen om barns språkutveckling och hur man kan läsa för ett litet barn.
10. På **bibliotek** finns böcker för alla åldrar man kan **låna gratis** och personal som kan hjälpa till om man har frågor. Biblioteket erbjuder olika aktiviteter riktade mot små barn. Det finns **barnböcker på många olika språk**. Informera om var familjens närmsta bibliotek ligger och öppettider. "Det gör inget om barnet tuggar på böckerna".

Fördjupning

Forskning visar tydligt att det är viktigt att stimulera barnets språkinläring redan från tidig ålder, 0 - 3 år.

Barn som får ta del av högläsning utvecklar ett betydligt större ordförråd. Vid 17 års ålder kan deras ordförråd uppgå till omkring 50 000 ord, jämfört med cirka 15 000 ord hos barn som inte får samma språkliga stimulans genom böcker och läsning.

Vårdnadshavare som har ett annat modersmål än svenska ska uppmuntras att läsa högt för sitt barn på modersmålet. Det stärker barnets språkutveckling och bidrar till en trygg grund för lärande och kommunikation. Genom förskolan får barnet samtidigt daglig exponering för och utveckling av det svenska språket.

Högläsning bidrar inte bara till språkinläring och begreppsförståelse, utan stärker även barnets kommunikationsförmåga, sociala samspel och empatiska utveckling – förmågor som är viktiga genom hela livet.

Utarbetad av: Lisa Lindqvist Annika Hagel Arvidsson